

บันทึก

เรื่อง สั่งขานัดกำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้ส่งร่างกำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัยมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นโดยหนังสือที่ ๙๐๓๓/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐

กรณีปรากฏว่า กระทรวงวัฒนธรรมรายงานว่า คณะรัฐมนตรีได้ยกร่างสั่งขานัดกำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัยขึ้นฉบับหนึ่ง แต่เกิดความข้องใจขึ้นว่า สั่งขานัดฉบับนี้จะขัดกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ อย่างไรบ้างหรือไม่ ในที่สุดเพื่อความรอบคอบ คณะรัฐมนตรีจึงได้มอบให้กรมการศาสนาร่างสั่งขานัดดังกล่าวนี้ปรึกษาคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนนำเสนอสงฆ์พิจารณาต่อไป กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้เสนอร่างสั่งขานัดกำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัย พ.ศ. ๒๕๐๐ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยพิจารณาว่าจะขัดกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ อย่างไรหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

เมื่อได้พิจารณามาตรา ๒๑ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒๑ สั่งขานัดย่อมบัญญัติได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดวิธีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
- (๒) กิจการที่มีบทกฎหมายกำหนดว่าให้ทำเป็นสั่งขานัด

มาตรา ๕๐ การพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะวินัยธร

มาตรา ๕๑ ระเบียบการแต่งตั้งคณะวินัยธรที่ดี ระเบียบวิธีพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามสั่งขานัด”

แล้วก็ได้เห็นว่ากฎหมายได้บัญญัติแบ่งแยกเรื่องพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะวินัยธร และระเบียบการแต่งตั้งคณะวินัยธรรวมทั้งระเบียบวิธีพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ และการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ให้กระทำโดยสั่งขานัด แต่เมื่อได้พิจารณามาตรา ๕ และมาตรา ๘ แห่งร่างสั่งขานัดที่เสนอไปให้พิจารณามีความว่า

“มาตรา ๕ เพื่อปิดหะพระภิกษุสามเณรผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและ

สังฆาณัติ และเพื่อ निकคหะพระภิกษุสามเณรผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและสังฆาณัติ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะสังฆมนตรีพิจารณา กำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและสังฆาณัติ และกำหนดวิธีพิจารณาวินิจฉัยโทษล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและสังฆาณัติ

ในการนี้ เมื่อคณะสังฆมนตรีมีมติเป็นเอกฉันท์ในวิธีปฏิบัติและวินิจฉัยใด ๆ แล้ว ให้ทำเป็นประกาศคณะสงฆ์

ประกาศคณะสงฆ์นั้น เมื่อประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์แล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๘ การพิจารณาวินิจฉัยโทษล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และสังฆาณัติในสังฆาณัตินี้ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระคณาธิการฝ่ายบริหารการคณะสงฆ์ตามลำดับชั้นพร้อมด้วยการกสงฆ์ คือ

- (๑) เจ้าอาวาส หรือพระอุปัชฌายะ
- (๒) เจ้าคณะตำบล หรือเทียบเท่า
- (๓) คณะกรรมการสงฆ์อำเภอ หรือเทียบเท่า
- (๔) คณะกรรมการสงฆ์จังหวัด หรือเทียบเท่า
- (๕) เจ้าคณะตรวจการ หรือเทียบเท่า
- (๖) คณะสังฆมนตรี

มติคณะสังฆมนตรี เป็นมติสูงสุด”

แล้วก็เห็นได้ว่าตามมาตรา ๘ เป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของผู้พิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ให้แก่บุคคลหรือคณะบุคคลอื่นอันมิใช่คณะวินัยธรตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ จึงเป็นการขัดกับตัวบทกฎหมาย และตามมาตรา ๕ แห่งร่างสังฆาณัติก็ได้กำหนดให้คณะสังฆมนตรีเป็นผู้พิจารณา กำหนดวิธีปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และวิธีพิจารณาวินิจฉัยโทษล่วงละเมิดพระธรรมวินัย อันเป็นการมอบหมายอำนาจอีกชั้นหนึ่ง แทนที่จะกำหนดในสังฆาณัตินั้นเองว่าวิธีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และระเบียบวิธีพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์นั้นเป็นประการใด เช่นนี้ย่อมเป็นการเกินอำนาจในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งกำหนดให้กระทำโดยสังฆาณัติ โดยคำแนะนำของสังฆสภา มิใช่คณะสังฆมนตรีไปกำหนดเสียเอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าร่างสังฆาณัติที่ส่งไปให้พิจารณานั้น มีข้อความขัดกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ อันเป็นแม่บท จะออกสังฆาณัติเช่นนี้บังคับมิได้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๐๐